

ARTUR Č. KLARK

DŽENTRI LI

RAMA II

S engleskog preveo

Zoran Jakšić



**Čarobna
knjiga**

1.

RAMA SE VRAĆA

Ekskalibur, veliki generator radarskih impulsa, koji su energijom napajale nuklearne eksplozije, nalazio se izvan upotrebe već skoro pola stoleća. Bio je projektovan i načinjen u velikoj žurbi neposredno po prolasku Rame kroz Sunčev sistem. Kada je 2132. objavljeno da je stavljen u pogon, objašnjeno je da mu je svrha da Zemlji obezbedi blagovremeno upozorenje o približavanju svih budućih tuđinskih posetilaca: brod veliki poput Rame mogao se otkriti na međuzvezdanim udaljenostima – godinama, nadali su se naučnici, pre no što bude mogao da ima bilo kakav uticaj na ljudske poslove.

Odluka da se načini Ekskalibur doneta je još pre no što je Rama prešao perihel. Kada je prvi vanzemaljski posetilac zaokrenuo za Sunce i zaputio se ka zvezdama, armije naučnika stale su da proučavaju podatke sa jedine misije koja je uspela da stigne do njega.

Rama je, objavili su oni, bio inteligentni robot koji nije pokazao baš nikakvo zanimanje za naš Sunčev sistem ili njegove žitelje. Zvanični izveštaj nije pružao nikakva objašnjenja za mnoštvo tajni sa kojima su se istraživači suočili; stručnjaci su, međutim, uverili sami sebe da su razumeli jedno temeljno načelo ramanskog inženjeringa. Budući da je većina velikih sistema i podsistema koje su ljudski istraživači zatekli u Rami imala po dve operativne rezervne jedinice, izgledalo je da su tuđinski inženjeri projektovali sve u tri primerka. Stoga, budući da se za celu džinovsku letelicu smatralo da je mašina, došlo se do zaključka da je veoma verovatno da će za prvim posetiocem uslediti još dva ramanska broda.

Ali nikakve nove svemirske letelice nisu se pojavljivale u Sunčevom susedstvu iz praznih prostranstava međuzvezdanog svemira. Kako su godine prolazile, žitelji Zemlje našli su se suočeni sa nekim prečim problemima. Brige oko Ramanaca, ili već onoga ko je saznao taj sumorni cilindar dugačak pedeset kilometara, počele su da blede kako je samotna poseta tuđinaca polako odlazila u istoriju. Poseta Rame i dalje je zaokupljala pažnju mnogih naučnika, ali najveći broj pripadnika ljudske vrste bio je primoran da pažnju posveti drugim stvarima. Početkom četrdesetih godina dvadeset drugog stoleća svet se našao u raljama velike ekonomske krize. Više nije bilo novca za održavanje Ekskalibura. Ono nekoliko naučnih otkrića koja su ostvarena na njemu nije moglo da opravda ogromne troškove obezbeđenja njegovog funkcionisanja. I tako, veliki nuklearni generator impulsa bio je napušten.

Četrdeset pet godina kasnije bila su potrebna trideset tri meseca da se Ekskalibur vrati u operativno stanje. Osnovno opravdanje za oživljenje Ekskalibura bilo je naučno. Tokom minulih godina došlo je do procvata radarske nauke, kao i do usavršenja novih metoda tumačenja dobijenih podataka, što je veoma povećalo vrednost osmatranja načinjenih na Ekskaliburu. Kada je generator ponovo počeo da snima prizore dalekih nebesa, gotovo niko na Zemlji nije više očekivao dolazak nove letelice Rama.

Operativni nadzornik na stanici Ekskalibur nije čak ni obavestio svoje pretpostavljene kada je neobična tačka zasvetlela prvi put na njegovom monitoru za obradu podataka. Pomislio je da je posredi artefakt, varka koju je proizveo nepravilan procesni algoritam. Kada se, međutim, ovaj trag ponovio nekoliko puta, on mu je posvetio veću pažnju. Nadzornik je pozvao šefa naučne ekipe na Ekskaliburu koji je izvršio analizu podataka i došao do zaključka da je novi objekat kometa dugog perioda. Prošla su još dva meseca pre no što je jedan diplomac dokazao da je trag izazvalo glatko telo čija je duža strana imala najmanje četrdeset kilometara.

Godine 2197. svet je konačno doznao da je objekat koji hita kroz Sunčev sistem ka unutrašnjim planetama druga vanzemaljska svemirska letelica. Međunarodna svemirska agencija (MSA) usredsredila je svoje snage na pripremu misije koja će presresti uljeza čim bude ušao unutar Venerine orbite krajem februara 2200. Oči čovečanstva opet su se upravile ka zvezdama, a žitelji Zemlje ponovo su se upustili u rasprave o dubokim filozofskim pitanjima što ih je postavio prvi Rama. Kako se novi posetilac približavao, a mreža senzora upravljena u njegovom pravcu uspevala da mu sve detaljnije razluči fizičke pojedinosti, bilo je potvrđeno da je svemirski brod istovetan, bar spolja, svom prethodniku. Rama se vratio. Čovečanstvo se po drugi put našlo suočeno sa sudbinom.

2.

TEST I OBUKA

Bizarno metalno stvorenje lagano se kretalo duž zida, gamižući nagore ka ispustu. Ličilo je na kakvu oklopnu životinju, čije je zglobno, puževsko telo bilo prekriveno tankom opnom koja je obavijala zbijenu skupinu elektronskih delova smeštenih u srednjem od njegova tri dela. Jedan helikopter lebdeo je na oko dva metra od zida. Dugačka, fleksibilna ruka sa hvataljkom na vrhu pružila se iz nosa helikoptera, zamalo promašivši da obavije metalnu kandžu oko neobičnog stvora.

„Dovraga“, promrmlja Janoš Tabori, „ovo je gotovo nemoguće izvesti dok se kopter trese. Čak i pri savršenim uslovima teško je vršiti precizne zahvate ovom hvataljkom pri punom izduženju ruke.“ On uputi pogled prema pilotu. „Zbog čega ova fantastična letelica ne može da zadrži stalnu visinu i položaj?“

„Približi helikopter zidu“, naredi dr Dejvid Braun.

Hiro Jamanaka bezizražajno osmotri Brauna i unese komandu u kontrolnu konzolu. Ekran pred njim blesnu crvenom bojom i na njemu se pojavi poruka: KOMANDA NEPRIHVATLJIVA. NEDOVOLJNA TOLERANCIJA. Jamanaka ništa ne reče. Helikopter je i dalje lebdeo na istom mestu.

„Imamo pedeset centimetara, možda sedamdeset pet, između elise i zida“, stade Braun glasno da razmišlja. „Još dva ili tri minuta i biot će se naći na sigurnom ispod ispusta. Pređimo na ručno upravljanje i zgrabimo ga. Smesta. Bez grešaka ovoga puta, Tabori.“

Za trenutak, Hiro Jamanaka zagledao se sumnjičavo u proćelavog naučnika sa naočarima koji je sedeo na sedištu iza njega. Zatim se

pilot okrenuo napred, uneo novu komandu u konzolu i prebacio veliki crni prekidač u levi položaj. Na monitoru blesnu nova poruka: RUCNO UPRAVLJANJE. BEZ AUTOMATSKE ZAŠTITE. Jamanaka stade obazrivo da približava helikopter zidu.

Inženjer Tabori bio je spreman. On zavuče šake u instrumentne rukavice i nekoliko puta, probe radi, otvori i zatvori hvataljku na kraju fleksibilne ruke. Ruka se ponovo izdužila i dva mehanička kraka vešto se sklopiše oko zglobnog puža i njegove opne. Senzori na hvataljki uputiše povratnom spregom kroz rukavice poruku Tiboru da je uspešno uhvatio plen. „Imam ga“, uzviknu on uzbuđeno. Zatim otpoče spor proces unošenja lovine u helikopter.

Iznenadni nalet vetra zanese helikopter na levu stranu i ruka sa biotom udari u zid. Tabori oseti kako više ne drži čvrsto plen. „Ispravi ga“, uzviknu on, nastavivši da uvlači ruku. Dok se Jamanaka upirao da vrati helikopter u vodoravan položaj, nehotice je sasvim malo pognuo nos letelice. Istog trenu tri člana posade začuše mučni zvuk udara metalne elise rotora o zid.

Japanski pilot u magnovenju pritisnu dugme za slučaj opasnosti i letelica se ponovo nađe pod automatskom kontrolom. Nepunu sekundu kasnije oglasi se zavijajući alarm i monitor u kokpitu blesnu crvenom bojom. VELIKO OŠTEĆENJE. VISOKA VEROVATNOĆA KRAHA. EVAKUISATI POSADU. Jamanaka nije oklevao. Samo trenutak potom bio je izbačen iz kokpita i smesta aktivirao padobran. Tabori i Braun hitro su sledili njegov primer. Istog časa kada je mađarski inženjer izvukao šake iz instrumentnih rukavica, hvataljka na kraju mehaničke ruke se otvori i oklopno stvorenje stropošta se u dubinu od stotinu metara, raspavši se u hiljadu majušnih komada pri sudaru sa ravnom površinom.

Helikopter kojim više niko nije upravljao stade da se mahnitno strmoglavljuje. Iako je u letelici bio uključen automatski algoritam za spuštanje, koji ju je držao pod punom kontrolom, oštećeno plovilo žestoko je pritislo amortizere pri dodiru sa tlom i prevrnuo se na bok. Nedaleko od mesta gde se helikopter prizemljio, jedan krupan

muškarac, odeven u smeđu uniformu prekrivenu vrpčama, iskoči iz otvorenog lifta. Upravo se spustio iz centra kontrole misije, delujući prilično uzbuđeno dok je odsečno koračao ka roveru koji ga je čekao. Za njim je stupala žustra plavuša u letačkom kombinezonu MSA, koja je na oba ramena imala pričvršćenu opremu za snimanje. Čovek u uniformi bio je general Valerij Borzov, zapovednik projekta „Njutn“. „Je li neko povređen?“, upita on vozača rovera, elektroinženjera Ričarda Vejkfilda.

„Izgleda da je Janoš dobio prilično jak udarac u rame prilikom izbacivanja iz helikoptera. Ali Nikol je upravo javila radiom da nije slomio ni iščaoš nijednu kost, već je samo zaradio mnoštvo modrica.“

General Borzov smesti se na prednje sedište rovera pored Vejkfilda, koji je sedeo za kontrolnom tablom vozila. Plavuša, video-novinarica Frančeska Sabatini, prestala je da snima prizor i stala da otvara stražnja vrata rovera. Borzov joj iznenada odmahnu. „Pođite da vidite kako je sa De Žardanovom i Taborijem“, reče on, pokazujući preko ravnice. „Vilson je verovatno već tamo.“

Borzov i Vejkfild uputiše se u roveru u suprotnom smeru. Prevalili su oko četiri stotine metara kada su stigli do Dejvida Brauna, suvog pedesetogodišnjaka u novom letačkom kombinezonu, koji je bio zaokupljen zamotavanjem padobrana i njegovim smeštanjem u ranac. General Borzov izide iz rovera i priđe američkom naučniku.

„Je li sve u redu, doktore Braune?“, upita general bez mnogo okolišenja.

Braun klimnu, ne odgovorivši ništa. „U tom slučaju“, nastavi general Borzov odmerenim tonom, „možda mi možete reći šta ste imali na umu kada ste naredili Jamanaki da pređe na ručno upravljanje. Čini mi se da bi bilo bolje ako tu stvar raspravimo ovde, podalje od ostalih članova posade.“

Dr Dejvid Braun i dalje je ćutao. „Zar niste videli znake upozorenja?“, nastavi Borzov posle kratke pauze. „Da li ste, makar i na trenutak, pomislili da bi tim manevrom mogla biti ugrožena bezbednost ostalih kosmonauta?“

Braun konačno osmotri Borzova smrknutim, namrgođenim pogledom. Kada je najzad progovorio, učinio je to u grču i napeto, što je bio rečit pokazatelj njegovih prigušenih osećanja. „Izgledalo mi je razložno da još malo približim helikopter cilju. Preostala je još izvesna margina, a to je bio jedini način na koji smo se mogli dočepati biota. Naš zadatak je, uostalom, bio da uhvatimo...“

„Nije potrebno da mi objašnjavate šta vam je bio zadatak“, prekide ga uzbuđeno Borzov. „Ne zaboravite da sam ja lično projektovao misiju. A podsetiću vas ponovo na to da je osnovni prioritet, *u svakom trenutku*, bezbednost posade. Naročito za vreme simulacija... Moram vam reći da sam potpuno zapanjen tom vašom ludom akrobacijom. Helikopter je oštećen, Tabori je povređen, a vi imate sreće što niko nije stradao.“

Dejvid Braun više nije obraćao pažnju na generala Borzova. Okrenuo se i stao da privodi kraju pakovanje padobrana u providni ranac. Bilo je, međutim, očigledno – po položaju njegovih ramena i po energiji koju je ulagao u tu rutinsku operaciju – da sav kipti od besa.

Borzov se vrati u rover. Sačekavši nekoliko sekundi, on ponudi dr Braunu da ga prebaci u bazu. Amerikanac odmahnu glavom, ne rekavši ništa, podiže ranac na leđa i krenu pešice prema helikopteru i liftu.

3.

KONFERENCIJA ZA POSADU

Janoš Tabori sedeo je ispred sale za skupove u kompleksu vežbaonica, na stolici uzetoj iz auditorijuma, obasjan nizom malih, ali snažnih svetiljki koje su se mogle prenositi. „Udaljenost do simuliranog biota bila je ujedno i granica doseg mehaničke ruke“, objašnjavao je on u malu kameru koju je držala Frančeska Sabatini. „Dva puta sam pokušao da ga dohvatim, ali nisam uspeo. Doktor Braun je tada odlučio da pređemo na ručno upravljanje helikopterom kako bismo se malo približili zidu. No, zahvatio nas je nalet vetra...“

Vrata sale za konferenciju se otvoriše i na njima se pojavi jedno nasmejano, rumeno lice. „Svi vas čekamo“, reče general O’Tul prijatnim glasom. „Mislim da je Borzov već postao pomalo nestrpljiv.“

Frančeska isključila rasvetu i vratio video-kameru u džep svog letaćkog kombinezona. „U redu, moja mađarska junačino“, nasmeja se ona, „ovde ćemo prekinuti. Poznato ti je da naš vođa ne voli da čeka.“ Ona priđe niskom muškarcu i nežno obavi ruke oko njega. Zatim ga potapša po previjenom ramenu. „Ali stvarno nam je milo što je s tobom sve u redu.“

Jedan zgodan, tamnopusi muškarac u ranim četrdesetim godinama sedeo je tik izvan vidokruga kamere za vreme intervjua, vodeći beleške na pljosnatoj, pravougaonoj tastaturi velikoj otprilike kvadratnu stopu. On krenu za Frančeskom i Janošem u salu za konferencije. „Želim da napišem članak ove nedelje o novim tehnološkim rešenjima vezanim za daljinsko upravljanje rukom posredstvom rukavice“, prošaputa Redži Vilson Taboriju dok su sedali. „Mnoge moje čitaoce oduševljavaju ovakve tehničke pojedinosti.“

„Drago nam je što ste nam se vas troje pridružili“, zagrme Borzovljevi sarkastični glas salom za konferencije. „Već sam počeo da mislim da je ovaj sastanak posade za vas nepotrebna nelagodnost koja vas ometa u znatno važnijem zadatku izveštavanja o našoj nezgodi, odnosno pisanja učenih naučnih i inženjerskih članaka.“ On pokaza prema Redžiju Vilsonu, čija se neizbežna pljosnata tastatura nalazila na stolu pred njim. „Vilsonske, verovali ili ne, zamišljeno je da vi budete najpre član ove posade, a tek onda novinar. Kako bi bilo da bar jednom odložite tu vražju stvar i da slušate? Imam da kažem nekoliko stvari i voleo bih da to ostane među nama.“

Vilson zaklopi tastaturu i stavi je u tašnu. Borzov ustade i počeo da hoda prostorijom dok je govorio. Sto u sali za konferencije imao je izdužen ovalni oblik, dosežući više od dva metra na mestu gde je bio najširi. Za stolom je bilo dvanaest mesta, a za svakim su se nalazili kompjuterska tastatura i monitor; monitor je bio donekle umetnut u površinu stola i prekriven, kada nije korišćen, uglačanim poklopcem koji se slagao sa imitacijom drveta sa ostatka stola. Kao i uvek, druga dva vojna lica u ekspediciji, evropski admiral Oto Hajlman (junak intervencije Veća vlada u Karakaskoj krizi) i general američkih vazduhoplovnih snaga Majkl Rajan O’Tul, sedeli su oko Borzova na jednom kraju ovalnog stola. Ostalih devet članova ekspedicije „Njutn“ nisu uvek sedeli na istim mestima, što je naročito osujećivalo nagoni urednog admirala Hajlmana, kao i, premda u manjoj meri, komandujućeg oficira Borzova.

Ponekad bi se „neprofesionalni“ članovi posade zbili na suprotnom kraju stola, prepustivši „svemirskim kadetima“, kako su nazivani kosmonauti koji su završili Svemirsku akademiju, da obrazuju svojevrsnu tampon-zonu u sredini. Posle skoro godinu dana neprekidne medijske pažnje, javnost je svakog pripadnika dvanaestočlane posade svrstavala u jednu od tri podgrupe: neprofesionalce, koji su se sastojali od dva naučnika i dva novinara, vojnu trojku i pet kosmonauta koji su obavljali najveći deo stručnih poslova u okviru misije.

Ovoga dana, međutim, dve nevojne grupe bile su sasvim izmešane. Interdisciplinarni japanski naučnik Šigeru Takagiši, koji je opšte smatran za vodećeg svetskog stručnjaka za prvu posetu Rame od pre sedamdeset godina (uz to, bio je i autor *Atlasa Rame*, koji je predstavljao obavezno štivo za sve članove posade), sedeo je po sredini ovalnog stola između sovjetskog pilota Irine Turgenjev i britanskog kosmonauta/elektroinženjera Ričarda Vejkfilda. Naspram njih nalazili su se sanitetski oficir Nikol de Žardan, žena bujnih oblina i bakarnosmeđeg tena, složenog francusko-afričkog porekla, tihi, gotovo mehanički, japanski pilot Jamanaka i zadivljujuća sinjora Sabatini. Poslednja tri mesta na „južnom“ kraju ovalnog stola, koji je gledao prema velikim kartama i dijagramima Rame na suprotnom zidu, zauzimali su američki novinar Vilson, brbljivi Tabori (sovjetski kosmonaut iz Budimpešte) i dr Dejvid Braun. Braun je izgledao veoma poslovno i ozbiljno; u času kada je sastanak počeo pred sobom je imao rasprostrto nekoliko listova hartije.

„Potpuno mi je nepojamno“, govorio je Borzov dok je žustrim korakom svrhovito koračao po prostoriji, „da bilo ko od vas može makar i za trenutak da smetne s uma da ste odabrani za najznačajniju misiju koju je čovečanstvo ikada preduzelo. Ali na osnovu ovih poslednjih simulacija, moram priznati da počinju da mi se javljaju sumnje oko nekih među vama.

Ima onih koji veruju da će ova nova letelica Rama biti verna kopija svoje prethodnice“, nastavi Borzov, „te da će biti podjednako nezainteresovana i ravnodušna prema beznačajnim stvorenjima koja su došla da je ispitaju. Priznajem da, sudeći na osnovu radarskih podataka koje obrađujemo tokom poslednje tri godine, izgleda da je iste veličine i istog sklopa. Ali čak i ako se ispostavi da je ponovo posredi mrtvi brod koji su sazdali tuđinci što su išezli pre više hiljada godina, ovo je i dalje najznačajnija misija koja se preduzima za našeg života. A kao takva, ona zahteva da svi u nju uložite krajnje napore.“

Sovjetski general zastade da malo pribere misli. Janoš Tabori zausti da nešto upita, ali Borzov ga prekide i nastavi svoj monolog. „Na ovom

poslednjem vežbanju uopšte nismo delovali kao skladna ekipa. Neki među vama bili su izvrsni – znate na koje mislim – ali se isto toliko ponašalo kao da nema pojma kakva je ovo misija. Uveren sam da dvoje ili troje uopšte nije pročitalo uputstva sa procedurama ili protokole pre početka vežbe. Slažem se da su ona ponekad dosadna, ali svi ste se vi *saglasili*, kada ste se prihvatili ovog zadatka pre deset meseci, da ćete se uputiti u postupke i da ćete se držati protokola i politike projekta. Čak i oni među vama koji nemaju prethodnog letačkog iskustva.“

Borzov se zaustavi pred jednom od velikih karti na zidu; mapa je prikazivala prizor jednog ugla grada „Njujorka“ iz prve letelice Rama. Područje visokih, vitkih zdanja, koja su podsećala na oblakodere Menhetna i stajala zbijena na jednom ostrvu usred Cilindričnog mora, bilo je delimično kartografsano tokom prve misije ljudi. „Kroz šest nedelja susrećemo se sa nepoznatom svemirskom letelicom, koja će možda sadržati baš ovakav grad, i celo čovečanstvo tada će računati na nas kao na svoje predstavnike. Nema načina da unapred doznamo šta ćemo tamo zateći. Ma kakve pripreme da prethodno preduzmemo, one se mogu pokazati nedovoljne. No, naša upućenost u predviđene postupke mora biti savršena i automatska, kako bi nam umovi mogli slobodno da delaju suočeni sa svim novim okolnostima što ih tamo možemo zateći.“

Zapovednik sede za čelo stola. „Današnja vežba predstavljala je gotovo potpuni krah. Lako se moglo dogoditi da izgubimo tri dragocena člana posade, kao i jedan od najskupljih helikoptera koji su ikada sazdani. Želim da vas sve još jednom podsetim na prioritete ove misije, koje su utvrdili Međunarodna svemirska agencija i Veće vlada. Najviše preimućstvo uživa bezbednost posade. Potom sledi analiza i/ili utvrđenje eventualne pretnje, ako takva postoji, ljudskim žiteljima planete Zemlje.“ Borzov je sada gledao pravo preko stola prema Braunu, koji je na ovaj izazovan zapovednikov pogled uzvratio podjednako netremičnim, kamenim fiksiranjem. „Tek pošto se udovolji ovim dvama preimućstvima i kada se ustanovi da je ramanska letelica bezopasna, može imati smisla hvatanje jednog ili više biota.“

„Želim da podsetim generala Borzova“, uzvratiti skoro istog trena Dejvid Braun svojim zvonkim glasom, „da među nama ima i onih koji smatraju da se redosleda prioriteta ne treba slepo držati. Važnost biota za naučnu zajednicu je neprocenjiva. Kao što sam već više puta napomenuo, kako prigodom sastanaka kosmonauta, tako i prilikom mojim mnogobrojnih nastupa na televiziji, ako se pokaže da je ova druga letelica Rama sasvim ista kao i prva – što bi onda značilo da će potpuno prenebreći naše postojanje – i ako budemo delali tako sporo da ne uspemo da se domognemo čak nijednog biota pre no što moramo da napustimo svemirski brod i vratimo se na Zemlju, onda će jedna apsolutno jedinstvena naučna prilika biti žrtvovana zarad kolektivne zebnje svetskih političara.“

Borzov zausti da nešto uzvratiti, ali dr Braun ustade i žustro zamaha rukama. „Ne, ne, saslušajte me. U osnovi, vi ste me optužili da sam nestručno vodio današnji trening i ja imam pravo da odgovorim.“ On podiže nekoliko listova iz kompjuterskog štampača i mahnu njima prema Borzovu. „Evo početnih uslova za današnju simulaciju, koje su postavili i odredili *vaši* inženjeri. Dopustite mi da vas podsetim na nekoliko značajnijih momenata, ukoliko ste ih zaboravili. Opšti uslov 1: Gotovo je kraj misije i već je pouzdano ustanovljeno da je Rama II potpuno pasivan i da ne predstavlja nikakvu opasnost po planetu Zemlju. Opšti uslov 2: Tokom ove ekspedicije bioti su primećivani samo povremeno i nikada u grupama.“

Po govoru tela ostalih članova posade Dejvid Braun je mogao da razabere da je uspešno započeo odbranu. On duboko udahnu vazduh i nastavi. „Pretpostavio sam, pošto sam se uputio u te opšte uslove, da ova vežba možda predstavlja poslednju priliku da uhvatimo jednog biota. Tokom vežbe neprekidno sam mislio na to šta bi to značilo ako bismo uspeali da donesemo jednog ili više biota na Zemlju – u svekolikoj istoriji čovečanstva jedini apsolutno izvestan kontakt sa nekom vanzemaljskom kulturom zbio se 2130, kada su naši kosmonauti stupili na prvi svemirski brod Rama.

No, dugoročne naučne koristi od ovog susreta bile su manje nego što bi se to moglo očekivati. Doduše, raspolažemo mnoštvom podataka zabeleženih daljinskim senzorima prilikom tog prvog istraživanja, računajući tu i informacije pribavljene iscrpnim seciranjem paukolikog biota koje je izvršila dr Lora Ernst. Ali kosmonauti su doneli sa sobom samo jedan artefakt, majušni komad svojevrsnog biomehaničkog cveta, čija su se fizička svojstva već nepovratno promenila pre no što smo mogli da proniknemo u bilo koju od njegovih tajni. Ne raspolažemo više nikakvim suvenikom sa te prve ekskurzije. Nemamo pepeljare, čaše, pa čak ni tranzistor iz nekog uređaja koji bi nam rekao nešto više o ramanskom inženjeringu. Sada nam se ukazuje druga prilika.“

Dr Braun podiže pogled prema kružnoj tavanici iznad sebe. Glas mu je zvučao moćno. „Ako bismo nekako mogli da pronađemo i da donesemo na Zemlju dva ili tri različita biota i ako bismo potom analizom pronikli u tajne tih stvorova, onda bi ova misija nesumnjivo predstavljala najznačajniji događaj u istoriji čovečanstva. Jer tek dubinskim razumevanjem inženjerskih umova Ramanaca bio bi, u punom smislu reči, ostvaren prvi kontakt.“

Čak je i Borzov bio impresioniran. Kao što je to često činio, Dejvid Braun je i ovoga puta iskoristio svoju rečitost da preokrene poraz u delimičnu pobedu. Sovjetski general odluči da promeni taktiku. „Pa ipak“, reče on prigušenim glasom kada je Braun napravio pauzu u svom govoru, „ne smemo nikad smetnuti s uma da su u ovoj misiji ljudski životi izloženi opasnosti i da ne smemo preduzimati ništa čime bismo ih izlagali dodatnoj opasnosti.“ On pređe pogledom po ostalim članovima posade. „I ja želim, kao i bilo ko od vas, da donesem na Zemlju biote i druge uzorke sa Rame“, nastavi on, „ali moram priznati da me ta optimistička pretpostavka da će druga letelica biti sasvim nalik prvoj veoma uznemirava. Kakav dokaz imamo, iz prvog susreta sa Ramancima, ili ko već oni bili, da su blagonakloni? Baš nikakav. Moglo bi da bude opasno ukoliko se prerano domognemo jednog biota.“

„Ali nema načina da se stvar zasigurno utvrdi, zapovedniče“, umeša se Ričard Vejkfild, koji je sedao na strani stola između Borzova i Brauna. „Čak i ako ustanovimo da je ova letelica potpuno ista kao i prethodna, i dalje ne raspoložemo informacijama o tome šta će se dogoditi kada preduzmemo usklađene napore da uhvatimo nekog biota. Evo šta imam na umu. Pretpostavimo na trenutak da je dr Braun u pravu, odnosno da su dva broda samo supersloženi roboti koje je pre mnogo miliona godina načinila neka sada već iščezla rasa sa druge strane Galaksije. Kako možemo predvideti kakvi su potprogrami mogli biti uneti u te biote kojima bi se oni suprotstavili neprijateljskim činovima? Šta, dalje, ako bioti predstavljaju nerazdvojive delove, na neki način koji mi nismo bili u stanju da razaberemo, fundamentalnog mehanizma dejstvovanja broda? Onda bi bilo sasvim prirodno, čak i ako su posredi mašine, da su programirani da se brane. A zamislivo je da ono što bi moglo da izgleda kao početni neprijateljski čin sa naše strane izazove promene u načinu funkcionisanja celog broda. Sećam se da sam čitao o robotskom lenderu koji je pao u more etana na Titanu 2012 – on je imao u memoriji potpuno različite nizove u zavisnosti od...“

„Stojte“, prekide ga Janoš Tabori uz prijateljski osmeh. „Neuspesi prilikom ranih robotskih istraživanja Sunčevog sistema nisu na dnevnom redu današnjeg post mortem.“ On uputi pogled niz sto prema Borzovu. „Kapetane, boli me rame, stomak mi je prazan, a i uzbuđenja današnjeg vežbanja sasvim su me iscrpla. Ceo ovaj razgovor je divan, ali ako više nema konkretnih stvari, kako bi bilo da ovde zaključimo sastanak kako bismo bar jednom imali dovoljno vremena da se spakujemo?“

Admiral Hajlman naže se prema plohi stola. „Kosmonaute Tabori, general Borzov vodi sastanak posade. Na njemu je da odluči...“

Sovjetski zapovednik mahnu prema Hajlmanu. „Dosta, Oto. Mislim da je Janoš u pravu. Za nama je dug dan na kraju izuzetno aktivnog sedamnaestodnevnog razdoblja. Bolje da ovaj razgovor nastavimo kada svi budemo sveži.“

Borzov ustade. „U redu, za sada prekidamo. Šatlovi kreću za aerodrom odmah posle večere.“ Posada poče da se priprema za polazak. „Tokom kratkog razdoblja odmora“, dodade Borzov, kao da se prisetio nečega, „voleo bih da svi razmislite o tome dokle smo stigli sa planom. Preostale su nam još samo dve nedelje za simulacije ovde u centru za obuku pre pauze za novogodišnje praznike. Neposredno potom počinjemo sa intenzivnim delatnostima pred lansiranje. Taj naredni niz vežbi poslednja nam je prilika da stvari dovedemo u red. Očekujem da će se svako od vas vratiti potpuno pripravan za preostali deo posla – kao i potpuno posvećen važnosti misije.“